

NÁLEZ HRABOŠÍKA PODZEMNÍHO (*MICROTUS SUBTERRANEUS*) NA PARDUBICKU

The found of Common pine vole (*Microtus subterraneus*) in the district Pardubice

Zdeněk TYLLER¹, Jiří REJL²

¹ Voleč 119, 533 41 Lázně Bohdaneč; e-mail: milan.tyller@worldonline.cz

² Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, B. Němcové 2625, 530 02 Pardubice; e-mail: pardubice@centrum.cz

Hrabošík podzemní (*Microtus subterraneus*) je nejmenším zástupcem hrabošovitých (*Arvicolidae*) žijícím na území České republiky. Preferuje především vlhčí olšové porosty jak lesní, tak břehové, lze ho nalézt na loukách a pastvinách. Obývá i některé typy lesních porostů, především lužní lesy, doubravy, jedlobučiny atd. Je možné ho však nalézt i v dalších biotopech, např. zahradách, sadech, pozemcích ruderálního charakteru atd. (ANDĚRA et BENEŠ 2001).

Hrabošík podzemní nebyl na okrese Pardubice dosud zjištěn. Jeho absence je dána spíše malou intenzitou terriologických průzkumů (MED 1975, SKLENÁŘ et SVOBODA 1972, VESELÝ 1983). Nejbližší známou lokalitou, kde byl hrabošík podzemní nalezen jsou meandry Novohradky severně od Úhřetic (okr. Chrudim, čtverec 6061a) (DOLANSKÝ 1995).

Od roku 1999 je v rámci středoškolské odborné činnosti prováděn v PR Na hradech faunistický průzkum zaměřený na ptáky a savce.

PR Na Hradech byla vyhlášena v roce 1957 na rozloze 9,52 ha a nachází se v k.ú. Žáravice (okr. Pardubice, kvadrát 5859c) severovýchodně od obce. Nadmořská výška CHÚ je 236 – 262 mn.m. Důvodem ochrany je dubohabřina a rybník Švihov s výskytem kotvice plovoucí (*Trapa natans*), která v 70. letech vymizela (PROCHÁZKA et SKLENÁŘ 1970). Na břehu rybníka u stavidla u Žáravic se vyskytuje přeslička obrovská (*Equisetum telmateia*). Na přilehlé stráni je dubohabřina s vtroušeným bukem, v podrostu se vyskytují vzácné druhy rostlin. Porost na stráni je ukázkou přirozených listnatých lesů na opukovém eluvium v Polabí, dnes již většinou zaniklých, a proto se ochrana týká nejen rostlinstva, ale sleduje též udržení lesní porostní skladby a zachování biotopu (PROCHÁZKA et SKLENÁŘ 1970). V současnosti je na stráni nad rybníkem většinou les bukový, ale před rybníkem převažuje les dubohabrový. Podél rybníka rostou v bažínách olše lepkavá, přeslička obrovská, rákos a vrby.

Výzkum drobných savců v PR je prováděn od podzimu 1999 liniovou metodou odchytu (BÁRTA et REJL 1992), jsou používány klasické pasti na myši. Pasti jsou pokládány ve vzdálenosti 5 – 10 m od sebe. Jako návnada je používána jiška z živočišného tuku, mouky a lehce osmahlým slunečnicovým olejem. Měření tělesných rozměrů je prováděno posuvným měřítkem.

První hrabošík v PR Na hradech byl odchycen 23.9.2001, posledních 5 kusů 25.11.2001. Celkem bylo odchyceno 10 exemplářů (viz. tab.). Odchyťovým místem byla vlhká louka pod hrází rybníka Švihov, kde tečou dva potoky jeden z přepadu a druhý od stavidla rybníka. Nadmořská výška lokality je cca 236 m n.m. Na hrázi i na louce je hustý porost přesličky obrovské. V sušších místech roste rákos a vrba. Hrabošíci byli chyceni v přibližně stejném počtu v rákosu i v přesličce.

Tab.1: Míry odchycených hrabošů podzemních (*Microtus subterraneus*) v milimetrech a hmotnost v gramech.

Tab.1: Measurements of entrap Common pine vole (*Microtus subterraneus*) in millimetres and weight in grammes.

	Dátum (Date)	tělo (LC)	ocas (LCd)	tlapa (LTP)	ucho (LA)	hmotnost (G)
1	23.9.2001	93	35	14	16	20
2	30.9.2001	93	36	15	13	24
3	30.9.2001	76	25	15,5	10	15
4	30.9.2001	75	28	15	11	15
5	19.10.2001	88	31	15	11	15
6	25.11.2001	85	32	16	17	25
7	25.11.2001	75	30	15	11	15
8	25.11.2001	79	30	15	---	---
9	25.11.2001	75	25	14	10	20
10	25.11.2001	78	27	15	11	22
	Průměr (Ø)	81,7	29,9	14,95	12,2	19

Dokladové exempláře byli předáni VČM v Pardubicích, část si ponechal první z autorů ve své sbírce.

Závěr:

Ve dnech 23.9. až 25.11.2001 bylo celkem v PR Na hradech (k.ú. Žáravice, okr. Pardubice, kvadrát 5859c) odchyceno 10 ex. hrabošů podzemního (*Microtus subterraneus*). Jedná se o první doložený výskyt tohoto druhu na okrese Pardubice. Při zvýšeném terriologickém průzkumu v rámci okresu lze předpokládat další místa výskytu.

Summary:

Common pine vole (*Microtus subterraneus*) was entrap on Nature Reserve Na hradech near Žáravice (Pardubice district, square of 5859c).

Literatura:

- ANDĚRA M., BENEŠ B., 2001: Atlas rozšíření savců v České republice – Předběžná verze IV. Hlodavci (*Rodentia*) – část 1. Křečkovití (*Cricetidae*), hrabošoviti (*Arvicolidae*), plchovití (*Gliridae*). Národní muzeum, Praha.
- BÁRTA F., REJL J., 1992: Drobní savci dvou malých toků v CHKO Železné hory. Nasavrky.
- DOLANSKÝ J., 1995: Zpráva o výskytu drobných savců ve čtvercích 6061a, 6061b a 6062a síťového mapování. Ms. – dep. In AOPK ČR stř. Pardubice.
- MED P., 1975: Příspěvek k poznání ekologie drobných savců v kulturní krajině na Pardubicku. Práce a studie – Přír., 6-7:201-212.
- PROCHÁZKA F., SKLENÁŘ J., 1970: Příroda Pardubicka. Pardubice.
- SKLENÁŘ J., SVOBODA J., 1972: SPR Na hradech – zoologická inventarizační zpráva. Ms. Dep. AOPK Pardubice.
- VESELÝ J., 1983: Srovnání fauny dvou vybraných oblastí v Čechách (Tachovsko, Pardubicko). DP PŘF UK Praha.

Došlo: 20.12.2001